

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa R. S.
przeciwko M. Spółce Akcyjnej w W.
o zadośćuczynienie z tytułu mobbingu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 lutego 2024 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 10 maja 2022 r., sygn. akt III APa 54/21,

**1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
odstępuje od obciążania powoda kosztami zastępstwa
procesowego strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym,**

**2. oddala wniosek pełnomocnika powoda o zasądzenie
kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w
postępowaniu kasacyjnym.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Po ostatecznym sprecyzowaniu żądań pozwu, R.S. domagał się zasądzenia od M. Spółki Akcyjnej w W. kwoty 5 000 000 zł z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną mobbingiem.

Wyrokiem z dnia 20 maja 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo (pkt 1), zasądził od R.S. na rzecz M. Spółki Akcyjnej w W. 11.250 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Sąd Apelacyjny, wyrokiem z dnia 10 maja 2022 r., zmienił zaskarżony przez powoda wyrok w pkt 2. w ten sposób, że nie obciążył go obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego strony pozwanej, oddalił apelację w pozostałej części; oraz nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego strony pozwanej w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że mobbing (art. 94³ § 2 k.p.) oznacza działania lub zachowania dotyczące pracownika lub skierowane przeciwko pracownikowi, polegające na uporczywym i długotrwałym nękaniu lub zastraszaniu pracownika, wywołujące u niego zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, powodujące lub mające na celu poniżenie lub ośmieszenie pracownika, izolowanie go lub wyeliminowanie z zespołu współpracowników. Wykazanie spełnienia przesłanek wymienionych w tym przepisie było obowiązkiem powoda, gdyż ciężar dowodu w zakresie wykazania faktów świadczących o mobbingu spoczywa na osobie, która z faktów potwierdzających mobbing wywodzi skutki prawne. Pracodawca dla uwolnienia się od odpowiedzialności powinien udowodnić, że fakty te nie istnieją lub że nie stanowią one mobbingu bądź że wynikają z siły wyższej lub są spowodowane wyłącznie przez pracownika.

W ocenie Sądu drugiej instancji, powód nie wykazał zaistnienia przesłanek, które mogłyby być zakwalifikowane jako mobbing, zgodnie z przywołaną wyżej kodeksową definicją. Skoro nie doszło do zaistnienia tego zjawiska w środowisku zawodowym powoda w spornym okresie, na co niewątpliwie wskazuje analiza dowodów przeprowadzonych w niniejszej sprawie, to nie może być mowy o skutecznym dochodzeniu roszczeń z tego tytułu. Dopiero bowiem wykazanie zaistnienia przesłanek potwierdzających zaistnienie mobbingu w środowisku pracy, daje podstawy do formułowania z tego tytułu roszczeń przewidzianych w Kodeksie pracy. W czasie zatrudnienia powoda u pozwanego nie wystąpiły także inne okoliczności, które można byłoby zakwalifikować jako naruszenie dóbr osobistych powoda i które mogłyby stanowić podstawę faktyczną do zasądzenia z tego tytułu zadośćuczynienia.

Skoro w ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy nie doszło do wypełnienia hipotezy art. 94³ § 2 k.p., to powód nie mógł skutecznie domagać się ujętego w treści art. 94³ § 3 k.p. zadośćuczynienia pieniężnego za rozstrój zdrowia.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 20 lipca 2017 r. w sprawie sposobu, trybu oraz warunków prowadzenia działalności przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1444) w związku z art. 22 § 1 k.p., przez ich błędną wykładnię nieuwzględniającą szczególnego charakteru obowiązków wykonywanych przez osobę zatrudnioną na stanowisku audytora wewnętrznego, których to obowiązków prawidłowe wykonywanie stoi w sprzeczności z założeniem o podległości służbowej audytora wewnętrznego w stosunku do zarządu (kierownictwa) audytowanego podmiotu.

Skarżący stwierdził także, że w niniejszej sprawie zachodzi przypadek nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt. 4 k.p.c., ponieważ skład sądu orzekającego w sądzie odwoławczym był sprzeczny z przepisami prawa. W składzie Sądu Apelacyjnego, który wydał zaskarżone orzeczenie, brała bowiem udział osoba powołana na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), tj. X.Y.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący stwierdził, że zgodnie z treścią uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I- 4110-1/20), nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt. 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Skarżący wywiódł także, że w niniejszej sprawie istotne zagadnienie prawne sprowadza się do kwestii, czy audytor wewnętrzny, zatrudniony na podstawie umowy o pracę w podmiocie mającym prawny obowiązek wprowadzenia systemu audytu wewnętrznego (takim podmiotem jest niewątpliwie pozwana), podlega (i czy powinien podlegać) służbowo (wyłącznie czy też w jakimkolwiek zakresie) zarządowi (kierownictwu) takiego podmiotu, w świetle roli i zadań audytora wewnętrznego. W jego ocenie, powyższe zagadnienie ma szczególne znaczenie w sytuacji, gdy z przepisów o charakterze powszechnie obowiązującym lub wewnętrznych uregulowań organizacyjnych danego podmiotu nie wynika jednoznacznie sposób, w jaki została ukształtowana podległość służbowa audytora wewnętrznego. Uznanie, że audytor wewnętrzny podlega wyłącznie zarządowi (kierownictwu) danej jednostki oznacza w praktyce uniemożliwienie audytorowi należytego wykonywania obowiązków, które z kolei nakładane są na audytorów mocą bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, a ich naruszenie (niedopełnienie) może wiązać się z daleko idącymi konsekwencjami. Podkreślił, że w sytuacji braku jednoznacznych uregulowań prawnych w powyższym zakresie i jednoczesnego braku uregulowania tej kwestii w wewnętrznych dokumentach organizacyjnych danego podmiotu (jak miało to miejsce w przedmiotowej sprawie) kwestia ustalenia podległości służbowej audytora wewnętrznego powinna następować przy uwzględnieniu charakteru zadań takiej osoby i jej roli w ramach danej organizacji i nie może opierać się wyłącznie na generalnej zasadzie podległości pracownika wobec zarządu (kierownictwa) danego podmiotu.

Strona pozwana, w odpowiedzi na skargę, wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Co do zarzutu nieważności postępowania opartego na art. 379 pkt 4 k.p.c., to należy przypomnieć, że w uchwale z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22 (OSNP 2022 nr 10, poz. 95) Sąd Najwyższy powtórzył, że ocena co do sprzeczności składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c., gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, wymaga prowadzenia ustaleń według kryteriów określonych w uzasadnieniu uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNC 2020 nr 4, poz. 34). Chodzi o ustalenie, czy wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

W uchwale tej (BSA I-4110-1/20) Sąd Najwyższy stwierdził, między innymi, że:

1. Ocenę bezstronności i niezawisłości sądu przeprowadza się na każdym etapie postępowania sądowego. Służą do tego różne instrumenty i regulacje kontrolne. Może z nich skorzystać zarówno obywatel, którego sprawa rozpoznawana jest przez sąd, jak też inni uczestnicy postępowania, a w pewnych szczególnych sytuacjach także sam sędzia lub sąd wyższej instancji. Oceniając

zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego, sąd bierze pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej zachowanie. Mogą one obejmować powiązanie sędziego ze stronami sporu, okoliczności świadczące o uzależnieniu sędziego od określonych podmiotów zewnętrznych, w tym innych organów państwa czy partii politycznych. Znaczenie może mieć przy tym sposób uzyskania określonych profitów lub awansów przez sędziego. Wszystkie te okoliczności są szczegółowo analizowane w literaturze prawniczej. W szczególności mechanizm ten powinien polegać na ocenie zarówno stopnia wadliwości poszczególnych postępowań konkursowych, jak też okoliczności odnoszących się do samych sędziów biorących w nich udział oraz charakteru spraw, w których orzekają lub orzekały sądy z ich udziałem. Nie jest zatem wykluczone, że mimo powstania zasadniczych wątpliwości co do tego, czy dochowany zostaje standard niezawisłości i bezstronności danego sędziego uczestniczącego w składzie sądu ze względu na objęcie przez niego urzędu w postępowaniu konkursowym przeprowadzonym w sposób ustalony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, to w konkretnych okolicznościach wątpliwości te nie zostaną potwierdzone, co będzie równoznaczne z koniecznością przyjęcia, że skład sądu z jego udziałem spełnia minimalne wymagania dla zachowania niezawisłości i bezstronności.

2. W ramach zróżnicowania i indywidualizacji oceny wpływu wadliwości procesu powołania na urząd sędziego na dochowanie standardu bezstronności i niezawisłości sądu orzekającego z udziałem takiego sędziego konieczne jest uwzględnienie całego zespołu rozmaitych kryteriów. Niewątpliwie w przypadku sądów wyższego szczebla w strukturze organizacyjnej organów wymiaru sprawiedliwości, które mogą sprawować funkcję kontroli instancyjnej w odniesieniu do czynności i orzeczeń sądów niższych, za obowiązujący trzeba przyjąć wyższy poziom wymagań w zakresie minimalnych warunków bezstronności i niezawisłości. Te same konkretne okoliczności związane z wadliwością procesu powoływania na urząd sędziego, możliwe do tolerowania w przypadkach obsadzania sądów niższego rzędu, mogą uzasadniać ocenę o braku bezstronności i niezawisłości w przypadku sądów wyższego rzędu. Podobne rozróżnienie należy przeprowadzić między sytuacjami, w których oceniane powołanie nastąpiło po raz pierwszy na

urząd sędziego, oraz w których wiązało się z objęciem kolejnego urzędu przez sędziego, w sądzie wyższego rzędu. Osoby, które wcześniej zostały powołane na urząd sędziego w niebudzących wątpliwości procedurach, przystępując do konkursu na urząd sędziego w sądzie wyższego rzędu, posiadały już status sędziów w rozumieniu konstytucyjnym. Przeszły już zatem wcześniej określony, prawidłowy proces weryfikacji.

3. W ocenie wpływu wadliwości procedury powołania na urząd sędziego na dochowanie standardu bezstronności i niezawisłości sądu mogą mieć znaczenie szczególne okoliczności dotyczące samego sędziego. Niewątpliwie uzasadnione wątpliwości podważające dochowanie tego standardu występują wówczas, gdy sędzia ten zaangażowany był bezpośrednio przed powołaniem na urząd w jednostkach podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub innym organach władzy wykonawczej albo w Krajowej Radzie Sądownictwa. Dotyczy to okresu, w którym kierownictwo organów zwierzchnich tych jednostek kształtowane było przez większość parlamentarną uchwalającą ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Nie bez znaczenia jest stosunek sędziego do dokonywanych zmian, publicznie wyrażany zarówno w procedurze konkursowej, jak i później, zwłaszcza w zakresie akceptacji niekonstytucyjnych działań organów władzy wykonawczej wobec sądów, w tym Sądu Najwyższego, czy akceptacji utraty przez Krajową Radę Sądownictwa przymiotu niezależności. Wypowiedzi tego rodzaju, w kontekście omawianych wcześniej wadliwości w procesie powoływania na stanowisko sędziego, mogą stwarzać poważne wątpliwości co do zależności między wskazaniem danego kandydata przez Krajową Radę Sądownictwa jako osoby mającej być powołaną do pełnienia urzędu a ujawnioną przychylnością wobec środowisk politycznych, które uzyskały dominujący wpływ na prace tej Rady. Ta zależność w obiektywnej ocenie może wynikać także ze stwierdzenia innych wadliwości w postępowaniu o powołanie do pełnienia urzędu, a zwłaszcza zaniechania wyłączenia się poszczególnych członków Krajowej Rady Sądownictwa w przypadkach postępowania wobec osób z nimi powiązanych, pozytywnego rozstrzygania konkursów na urząd sędziego na rzecz osób uzyskujących awanse o charakterze administracyjnym w strukturze sądownictwa w drodze arbitralnych decyzji Ministra Sprawiedliwości, szczególnego braku transparentności procedur

konkursowych wynikającego z utajniania części obrad Krajowej Rady Sądownictwa lub jej zespołów, albo braku możliwości zapoznania się z przebiegiem danego konkursu, głosowania przez członków Rady *in pleno* bez szczególnego uzasadnienia wbrew opiniom zespołów Rady, uzyskania wskazania Rady na urząd sędziego przy braku opinii organów samorządu sędziowskiego, lub po uzyskaniu opinii wyraźnie ukazującej brak poparcia kandydatury, w szczególności przez nieuzyskanie większości głosów poparcia lub uzyskanie wyraźnie niższego poparcia niż inny kandydat startujący w tym samym konkursie, a bez racjonalnego uzasadnienia takiej decyzji, albo po wcześniejszym uzyskaniu przez kandydata delegacji do sądu wyższego rzędu na podstawie arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, niemającej racjonalnego uzasadnienia merytorycznego związanego z jakością pracy danego sędziego lub też bez takiej delegacji, w przypadku niskiej jakości tej pracy.

4. Inną okolicznością uzasadniającą wątpliwości co do niezawisłości kandydata są procedury konkursowe, w których wskazano osobę o oczywiście mniejszych kompetencjach w stosunku do innych osób startujących w konkursie. W przypadku sędziów przedstawianych do awansowania przez Krajową Radę Sądownictwa istotne znaczenie będzie miał charakter awansu, w szczególności to, jak szybko do niego doszło oraz na jakie stanowisko awansował dany sędzia. Na przykład awansowanie sędziego sądu rejonowego na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego (tym bardziej Sądu Najwyższego) budzić może istotne wątpliwości co do jego niezależności, ze względu na podejrzenie, że swoje stanowisko zawdzięcza przede wszystkim politycznemu poparciu, a nie wiedzy prawniczej i doświadczeniu.

5. Pewne okoliczności mogą także wskazywać, że mimo wadliwości procedury powołania na urząd sędziego w warunkach ukształtowanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, co do konkretnego sędziego zachowany został minimalny standard warunkujący postrzeganie sądu jako bezstronnego i niezawisłego. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w których dana osoba spełniałaby obowiązujące kryteria wskazania na urząd sędziego także w poprawnie ukształtowanej procedurze postępowania przed Krajową Radą Sądownictwa. Dotyczyć to może także osób, które miały pozytywne

opinie wynikające z rzetelnej oceny, w tym w szczególności z bezstronnych wizytacji.

Z przedstawionej argumentacji wynika, że powołanie sędziego sądu powszechnego na wniosek aktualnie funkcjonującej Krajowej Rady Sądownictwa nie jest okolicznością, która samodzielnie może prowadzić do przyjęcia, że postępowanie z udziałem takiego sędziego jest dotknięte nieważnością w rozumieniu art. 379 § 4 k.p.c.

Skarżący nie przedstawił takich okoliczności, które poza powołaniem sędziego Sądu Apelacyjnego X.Y. przez Krajową Radę Sądownictwa po zmianach ustawowych, o których mowa w uchwale BSA I-4110-1/20, mogłyby prowadzić do stwierdzenia, że przy orzekaniu w niniejszej sprawie doszło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

W tym kontekście należy przypomnieć, że zarzut nieważności postępowania ma swoje znaczenie, gdy osadzony jest nie tylko w konkretnym przepisie określającym nieważność postępowania, ale także w określonej podstawie faktycznej. Choć nieważność postępowania Sąd Najwyższy ma na uwadze z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), to jednak na etapie przedsądu wymaga się od skarżącego wskazania konkretnej podstawy prawnej i przyczyny nieważności. Nie ma podstaw do zastępowania strony w tym obowiązku. Dopiero prawidłowe określenie nieważności postępowania, w tym okoliczności, z których ona wynika, pozwala ocenić, czy zarzut jest uprawniony. W razie powoływania się na nieważność postępowania to skarżący musi wskazać okoliczności uzasadniające rozpoznanie skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2001 r., IV CKN 172/01 (OSNC 2002 Nr 4, poz. 55).

Biorąc pod uwagę powyższe stanowisko, skarżący nie dostarczył argumentacji potwierdzającej nieważność postępowania (w omawianym w tym miejscu zakresie).

Sąd Najwyższy nie znalazł żadnych okoliczności dotyczących życia zawodowego lub pozazawodowego sędziego, które mogłyby w jakikolwiek sposób

podważać zaufanie do jego niezawisłości i bezstronności, biorąc pod uwagę przedstawione poniżej okoliczności wynikające z procedury konkursowej.

Uchwałą Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 listopada 2019 r., nr [...], przedstawiony został Prezydentowi RP wniosek o powołanie X.Y. na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie.

Z uchwały Rady wynika, że X.Y. po odbyciu w latach 1999-2002 początkowo pozaetatowej, a następnie etatowej aplikacji sądowej w okręgu Sądu Okręgowego w W., w 2002 r. złożył egzamin sędziowski z łącznym wynikiem dobrym. Z dniem 1 sierpnia 2002 r. został mianowany asesorem sądowym w Sądzie Rejonowym [...] w W.. Powierzone obowiązki orzecznicze wykonywał w [...] Wydziale Grodzkim, następnie w [...] Wydziale Karnym a od października 2003 r. w [...] Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Od 1 stycznia 2006 r. powierzono mu pełnienie czynności sędziowskich w Sądzie Rejonowym [...] w W.. Powierzone obowiązki orzecznicze wykonywał w [...] Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, przy czym pełnił funkcję zastępcy przewodniczącego tego Wydziału. Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia [...] 2006 r. został powołany do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego [...] w W.. Orzekał nadal w [...] Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pełniąc funkcję zastępcy przewodniczącego, a następnie funkcję Przewodniczącego tego Wydziału. W latach 2007-2008 orzekał w ramach jednorazowych delegacji w [...] Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Okręgowego [...] w W.. Decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 grudnia 2008 r. został delegowany do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Okręgowym [...] w W. od 1 stycznia do 30 czerwca 2009 r. Orzekał w [...] Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Kolejnymi decyzjami delegację przedłużano do 31 grudnia 2010 r. a decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 stycznia 2011 r. delegację przedłużono od 5 stycznia 2011 r. na czas nieokreślony, przy czym od 2010 r. pełnił funkcję zastępcy przewodniczącego [...] Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia [...] 2012 r. został powołany do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego [...] w Warszawie. Orzeka w [...] Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, przy czym początkowo pełnił funkcję zastępcy przewodniczącego a od 1 stycznia 2013 r. pełni

funkcję Przewodniczącego tego Wydziału. Od 1 grudnia 2012 r. powierzono mu pełnienie funkcji wizytatora, na okres czterech lat, którą pełnił do 31 grudnia 2014 r. W latach 2013 oraz 2017-2019 wielokrotnie orzekał w ramach jednorazowych delegacji w [...] Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Apelacyjnego w [...]. W 2010 r. prowadził wykłady z zakresu podstaw prawa ubezpieczeń społecznych w Europejskiej Wyższej Szkole [...] w W.. Prowadził również szkolenie z zakresu podlegania ubezpieczeniom społecznym dla pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Brał udział w licznych szkoleniach zawodowych, w tym zorganizowanych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Sędzia wizytator sporządzająca ocenę kwalifikacji X.Y. zwróciła uwagę, że prezes Sądu Okręgowego w opinii służbowej podkreślił, że kandydat jest osobą bardzo zaangażowaną w pracę i bardzo dobrze zorganizowaną. Wykazuje wysokie umiejętności w kierowaniu zespołem, co przy szerokiej wiedzy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz zrozumieniu zasad funkcjonowania Sądu jako jednostki organizacyjnej pozwala świetnie ocenić jego pracę orzeczniczą i wypełnianie obowiązków związanych z pełnieniem funkcji przewodniczącego Wydziału. Zdaniem sędzi wizytator, ocena ta znajduje w pełni odzwierciedlenie w analizie akt i analizie wyników pracy sędziego, tak co do ilości (danych statystycznych), jak i co do jakości pracy (stabilności orzeczniczej, prowadzenia postępowań oraz uzasadniania orzeczeń itd.). Podkreśliła, że opiniowany, pełniąc funkcję przewodniczącego Wydziału, osiągał wyniki odnośnie do liczby przeprowadzonych posiedzeń, liczby wyznaczonych na nie spraw i liczby zakończonych spraw lepsze lub bliskie poziomowi średniej Wydziału, co świadczy o jego ogromnej pracowitości i odpowiedzialnej postawie. W analizowanym okresie załatwił 219 spraw z zakresu prawa pracy oraz 847 z zakresu ubezpieczeń społecznych. Opiniowany przywiązuje dużą wagę do podnoszenia poziomu swojej wiedzy, posiada znajomość literatury prawniczej i orzecznictwa oraz wykorzystuje zdobytą wiedzę w praktyce orzeczniczej. Sędzia wizytator wskazała na niewysoką zaskarżalność orzeczeń wydawanych w sprawach, w których kandydat jest referentem, i dobrą stabilność zaskarżonych orzeczeń. Opiniowany do swoich obowiązków podchodzi bardzo rzetelnie i wykonuje je terminowo. W ocenie sędzi wizytator, kandydat jest bardzo dobrze merytorycznie przygotowany do pełnienia

urzędu sędziego sądu apelacyjnego i również podkreślenia wymaga, że ma duży orzeczniczy staż pracy (łącznie od 2002 r., a w pionie pracy i ubezpieczeń społecznych od 2003 r.) i spośród wielu innych kandydatów wyróżnia go doświadczenie w orzekaniu od 1 stycznia 2009 r., a więc ponad dziewięć lat w czterech kategoriach orzeczniczych: w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych w pierwszej instancji oraz w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych w drugiej instancji. Posiada wieloletnie i bogate doświadczenie w stosowaniu przepisów prawa procesowego w postępowaniu apelacyjnym w obu kategoriach spraw, co dla pracy Sądu Apelacyjnego w Warszawie [...] Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych jest niezmiernie istotne. W posumowaniu sędzia wizytator stwierdziła, że sędzia X.Y. zasługuje na ocenę pozytywną z wyróżnieniem.

Członkowie zespołu podczas głosowania na X.Y. oddali 4 głosy „za”, nie oddając głosów „przeciw”, przy 1 głosie „wstrzymującym się”. W trakcie posiedzenia Krajowej Rady Sądownictwa w dniu 8 listopada 2019 r. na X.Y. oddano 17 głosów „za”, nie oddając głosów „przeciw”, przy 1 głosie „wstrzymującym się” i braku głosów „nieważnych”, w rezultacie czego uzyskał wymaganą bezwzględną większość głosów.

Przechodząc do pozostałych przesłanek, które, w ocenie skarżącego, uzasadniają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy przypomnieć, że zagadnienie prawne powinno odnosić się do konkretnego przepisu prawa albo konkretnej regulacji prawnej (por. postanowieni Sądu Najwyższego z 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, LEX nr 1515455), a skarżący powinien wykazać za pomocą wyводу prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 października 2015 r., II PK 61/15, LEX nr 1968444, oraz powołane tam orzeczenia). Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne), na czym polega

rozbieżność w orzecznictwie i jakich kwestii owa niejednolitość dotyczy. Sformułowane zagadnienie winno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883; z dnia 19 października 2012 r., III SK 10/12, LEX nr 1228616; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, LEX nr 1230170; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109).

Wymagań tych skarżący nie spełnił, przede wszystkim dlatego, że powołał w podstawie kasacyjnej cały akt prawny. Tymczasem do zachowania wymagań skargi kasacyjnej konieczne jest uzasadnienie formułowanej podstawy kasacyjnej przez wyraźne określenie, jakie przepisy - oznaczone numerem jednostki redakcyjnej (np. artykułu, paragrafu, ustępu, punktu) aktu prawnego (np. ustawy, rozporządzenia) - zostały naruszone (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2012 r., I UK 332/11, LEX nr 1212050 i powołane tam orzecznictwo).

Dalej idąc, przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003). Zagadnienie prawne jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie nie tylko dla ukierunkowania praktyki sądowej, ale też

rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 grudnia 2020 r., III PK 12/20, LEX nr 3095788; z dnia 22 października 2020 r., II UK 385/19, LEX nr 3096724; dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, LEX nr 1230170; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 28 sierpnia 2020 r., II CSK 212/20, LEX nr 3057904). Inaczej rzecz ujmując, rozstrzygnięcie istotnego zagadnienia prawnego musi mieć wpływ na wynik sprawy, rzutować na jej rozstrzygnięcie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2020 r., V CSK 618/19, LEX nr 3051789). Zatem istotnym zagadnieniem prawnym jest problem, którego rozwiązanie jest konieczne do wydania w orzeczenia w postępowaniu kasacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2019 r., II CSK 60/19, LEX nr 2745538; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 25-26, poz. 243 oraz z dnia 19 września 2013 r., I PK 98/13, LEX nr 1555051).

Skarżący nie tylko nie wyjaśnił, jakie znaczenie dla wyniku sprawy, w której przedmiotem żądania jest zadośćuczynienie za mobbing (art. 94³ § 3 k.p.), miałyby wykładnia przepisów wskazanego wyżej rozporządzenia, ale przede wszystkim nie ujął w podstawach kasacyjnych zarzutu naruszenia art. 94³ § 2 i 3 k.p. Brak tego zarzutu czyni, że rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego oddalające żądanie zasądzenia 5 000 000 zł z tytułu mobbingu uchyla się spod kontroli Sądu Najwyższego. Zgodnie bowiem z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw (za wyjątkiem nieważności postępowania). Niemożliwe jest więc przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na okoliczności, które wykraczają poza podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 r., II PK 287/13, LEX nr 2008658; z dnia 23 września 2008 r., I PK 80/08, LEX nr 784907; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243).

Na koniec wyjaśnić trzeba - w związku z pismem złożonym osobiście przez powoda do Sądu Najwyższego zatytułowanym „załącznik powoda nr 4 dotyczący rozszerzenia skargi kasacyjnej o istotne zagadnienie prawne pominięte przez pełnomocnika powoda z urzędu skargi kasacyjnej”, że w myśl art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez

adwokatów lub radców prawnych, a zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. Przepisu § 1 nie stosuje się, jak stanowi art. 87¹ § 2 k.p.c., w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego oraz gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. Według art. 87¹ § 3 k.p.c., przepisu § 1 nie stosuje się także wtedy, gdy zastępstwo procesowe Skarbu Państwa jest wykonywane przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa. Przewidziany w art. 87¹ § 1 k.p.c. przymus adwokacko - radcowski pozbawia strony zdolności postulacyjnej, co oznacza, że argumenty podniesione w przywołanym wyżej piśmie nie mogą zostać uwzględnione przez Sąd Najwyższy.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

Jeśli natomiast chodzi o wniosek pełnomocnika reprezentującego powoda z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, to należy podkreślić, że samo świadczenie pomocy prawnej z urzędu nie jest wystarczającą podstawą otrzymania wynagrodzenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 1999 r., I CKN 1046/97, OSNC 1999 nr 10, poz. 178; dnia 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999 nr 6, poz. 123; z dnia 2 lipca 2014 r., IV CNP 7/14, LEX nr 1545091; z dnia 16 listopada 2016 r., I CZ 74/16, LEX nr 2186051). Biorąc pod uwagę wady skargi kasacyjnej, o których mowa wyżej, Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku pełnomocnika powoda o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

[az]

[a]

